

Janusz Ostrowski^{1,2}, Jan Duława³, Andrzej Więcek⁴, Bolesław Rutkowski^{2,5}

¹Zakład Historii Medycyny, Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego w Warszawie

²Sekcja Historyczna Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego

³Klinika Chorób Wewnętrznych i Metabolicznych, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

⁴Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

⁵Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych, Gdański Uniwersytet Medyczny

Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część XXVIII — Profesor Franciszek Kokot

Honorary Members of the Polish Society of Nephrology. Part XXVIII — Professor Franciszek Kokot

ABSTRACT

The current paper completes the seventh year of publications on honorary members of the Polish Society of Nephrology. As it is, Polish and foreign scholars awarded by the Society with this highest distinction are usually presented here alternately. As readers of “Forum Nefrologiczne” will probably remember, seven years ago our series began with the presentation of the first President of the Polish Society of Nephrology, Professor Tadeusz Orłowski. The previous issue of “Forum” presented the figure of the outstanding American nephrologist and scientist, John Francis Maher. Professor Maher received the diploma of an honorary member from Professor Franciszek Kokot, the former President of our Society. As a natural follow-up, in the current issue of “Forum Nefrologiczne”, the authors face an

extremely daunting task of presenting the scientific, didactic, organisational and clinical achievements of the legend of the Polish internal medicine, endocrinology, and above all nephrology, Professor Franciszek Kokot. In his unusually eventful and successful life professor Kokot has been the Head of a clinic, Rector of a university, and is the only Pole to have received the title of an honorary member of the European Renal Association — European Dialysis and Transplant Association. He is a well-known and extremely valued doctor and scholar with a worldwide reputation. The Professor has been the teacher and mentor for an extremely long list of specialists who have occupied prestigious positions both in and overseas.

Forum Nefrol 2019, vol 12, no 4, 279–285

Key words: Polish Society of Nephrology, honorary members, history of nephrology

Przed siedmiu laty autorzy — członkowie Sekcji Historycznej Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego (PTN) — zainicjowali serię publikacji, w ramach której co kwartał, w kolejnych numerach czasopisma „Forum Nefrologiczne”, przedstawiają wybitne postacie ze świata nefrologii, które zostały wyróżnione najwyższym uznaniem w postaci przyznania

tytułu członka honorowego przez PTN. Do tej pory na łamach czasopisma zaprezentowano 27 postaci, zarówno z Polski, jak i z zagranicy. W ostatnim numerze opisaliśmy postać Profesora Johna Francisca Mahera, wybitnego amerykańskiego nefrologa, któremu dyplom członka honorowego wręczył w 1992 roku Profesor Franciszek Kokot, ówczesny Prezes PTN. Tym

Adres do korespondencji:

dr hab. Janusz Ostrowski, prof. CMKP
Centrum Medyczne Kształcenia
Podyplomowego
Zakład Historii Medycyny
ul. Kleczewska 61/63, 01–826 Warszawa
tel.: 54 412 96 00, faks: 54 412 96 10
e-mail: janusz.ostrowski@cmkp.edu.pl

razem zamierzamy przypomnieć jeszcze raz niezwykle dokonania naukowe wspomnianego już Profesora Franciszka Kokota. Profesor Kokot jest wybitnym polskim internistą, endokrynologiem i przede wszystkim nefrologiem. Przez trzy kadencje był Prezesem Towarzystwa, zasiadał w znaczących gremiach nefrologicznych na świecie, pełnił wysokie funkcje w międzynarodowych towarzystwach naukowych. Wykształcił i wychował ogromną liczbę specjalistów w dziedzinie chorób wewnętrznych i nefrologii, był promotorem blisko 80 doktoratów i opiekunem kilkudziesięciu habilitacji. Do wybrania Profesora Franciszka Kokota na bohatera niniejszej publikacji skłoniła nas jeszcze dodatkowa okoliczność. W listopadzie br. Profesor obchodził 90. rocznicę urodzin. Z tego też powodu w gronie współautorów znajdują się także uczniowie Pana Profesora. O wyjątkowości Jego dokonań może świadczyć również liczba pozycji piśmiennictwa (niepełna), które zostały wykorzystane podczas przygotowywania artykułu.

Profesor Franciszek Kokot urodził się 24 listopada 1929 roku w Oleśnie Śląskim na Opolszczyźnie, w wielodzietnej rodzinie Franciszka i Franciszki z domu Kostka. Tam rozpoczął naukę w szkole powszechnej, która została jednak przerwana przez wybuch II wojny światowej. Już jako dziecko był świadkiem okropności wojny. W 1947 roku ukończył Państwowe Gimnazjum Męskie w Oleśnie, a rok później zdał eksternistycznie egzamin dojrzałości w Państwowym Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Lublińcu. Ze względu na trudne warunki materialne już w tym czasie pracował, udzielając korepetycji, pomagając w żniwach czy zbierając owoce leśne. Początkowo myślał o podjęciu studiów na Politechnice Śląskiej, ponieważ najlepsze rezultaty osiągał w matematyce, fizyce i chemii. Jednak za namową dyrektora gimnazjum w tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Lekarskiej w Rokitnicy Bytomskiej (taką nazwę nosił początkowo, po utworzeniu w 1948 roku, obecny Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach) w grupie 110 studentów pierwszego roku. Już jako student rozpoczął pracę na uczelni. Początkowo była to praca na pół etatu na stanowisku laboranta w Katedrze Chemii Ogólnej, kierowanej przez prof. Stanisława Prebendowskiego. Za syntezę kwasu krokonowego otrzymał stypendium naukowe, które umożliwiło mu lepszy komfort studiowania. Następnie przeniósł się do Katedry Farmakologii, gdzie pracował pod kierunkiem

Rycina 1. Profesor Franciszek Kokot (fot. Czesław Czaplński ©2003)

prof. Józefa Jeske. W grudniu 1953 roku ukończył studia medyczne z wyróżnieniem i otrzymał tytuł lekarza (ryc. 1) [1, 2].

Ze swoją macierzystą uczelnią związał się na całe swoje zawodowe życie. Bezpośrednio po studiach pracował jako wolontariusz w III Klinice Chorób Wewnętrznych Śląskiej Akademii Medycznej (ŚAM), kierowanej wówczas przez wybitnego polskiego internistę prof. Kornela Gibińskiego. W 1957 roku został adiunktem, w 1963 roku, po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego, zatrudniono go jako docenta etatowego. W 1965 roku objął kierownictwo nad Oddziałem Nefrologicznym Kliniki, a w 1972 roku został zastępcą dyrektora Instytutu Chorób Wewnętrznych na Wydziale Lekarskim ŚAM. Od sierpnia 1974 roku był p.o. Kierownika III Kliniki Chorób Wewnętrznych. Po restrukturyzacji Akademii, od 1975 roku kierował Kliniką Nefrologii, w 1981 roku przekształconą w Katedrę i Klinikę Nefrologii, następnie zaś przemianowaną w 1997 roku na Klinikę Nefrologii, Endokrynologii i Chorób Przemiany Materii (od roku 2015 Katedra i Klinika Nefrologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych). Funkcję tę pełnił do 2000 roku, kiedy to przeszedł na emeryturę, pracując jednak nadal w Klinice w nie-

▶▶Od 1975 roku kierował Kliniką Nefrologii, w 1981 roku przekształconą w Katedrę i Klinikę Nefrologii, następnie zaś przemianowaną w 1997 roku na Klinikę Nefrologii, Endokrynologii i Chorób Przemiany Materii◀◀

pełnym wymiarze godzin. W latach 60. minionego wieku stworzył stację dializ przy Klinice, był także twórcą pierwszej sanatoryjnej stacji dializ w Wysowej. Definitywnie zakończył pracę na Uczelni oraz w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym im. A. Mielęckiego Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach w 2016 roku.

Zawodowa edukacja doktora Franciszka Kokota w zakresie medycyny rozwijała się bardzo szybko. Już w 1955 roku uzyskał I stopień specjalizacji w dziedzinie chorób wewnętrznych, a w 1958 roku II stopień specjalizacji. W 1987 roku uzyskał specjalizację w zakresie nefrologii, a w 1998 w zakresie endokrynologii. W 1957 roku obronił pracę doktorską *Czynność nerek w sztucznej hibernacji* i otrzymał stopień kandydata nauk medycznych. Po pięciu latach, w 1962 roku, na podstawie dorobku naukowego, rozprawy habilitacyjnej *Studia nad działaniem rtęciowych środków moczopędnych* i po kolokwium habilitacyjnym Rada Wydziału Lekarskiego nadała mu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk medycznych, w następnym roku zatwierdzony przez Ministra Zdrowia. W 1969 roku Rada Państwa nadała Profesorowi tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w 1982 roku tytuł naukowy profesora zwyczajnego nauk medycznych. Profesor Kokot zajmował się nie tylko własnym kształceniem, ale także przyczynił się w istotnym stopniu do uzyskania specjalizacji II stopnia w dziedzinie chorób wewnętrznych i nefrologii przez około 100 osób. Wypromował również blisko 80 doktorantów i 24 doktorów habilitowanych, spośród których 14 osób uzyskało tytuł naukowy profesora nauk medycznych. Obejmował opieką także habilitacje zagraniczne, które uzyskało sześciu lekarzy z Halle, Rostoku, Jeny i Berlina (ryc. 2).

W czasie swojej pracy w Akademii odbył również wiele staży naukowych w znanych ośrodkach zagranicznych. W latach 1959–1960 odbył półroczny staż w Klinice Terapeutycznej na Uniwersytecie w Genewie w Szwajcarii, w 1970 roku przez dwa miesiące szkolił się w St. Mary's Hospital i Middlesex Hospital w Londynie, a także dwukrotnie — w latach 1978 i 1986 — przebywał w Stanach Zjednoczonych w charakterze *visiting professor*.

Profesor Kokot piastował także najwyższe funkcje w ŚAM. W latach 1980–1982 był prorektorem ds. szkolenia podyplomowego, a w latach 1982–1984 pełnił najwyższą uczelnianą funkcję rektora. Był członkiem Komitetu Badań Naukowych, Centralnej Komisji

Rycina 2. Profesor Franciszek Kokot (fot. Czesław Czapliński©2003)

Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych czy Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułu Naukowego. Profesor Franciszek Kokot jest też członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk oraz członkiem czynnym Polskiej Akademii Umiejętności.

Profesor Franciszek Kokot cechuje się niezwykle szeroko zakrojonymi zainteresowaniami badawczymi i klinicznymi, takimi jak: gospodarka wodno-elektrolitowa i kwasowo-zasadowa, enzymologia kliniczna, patofizjologia nadciśnienia tętniczego i kamicy nerkowej, zaburzenia czynności układu wydzielniczego w ostrej i przewlekłej niewydolności nerek. Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na badania nad układem renina–angiotensyna–aldosteron (RAA), które wyróżniają się w całym dorobku Profesora i jego Kliniki. Wyniki badań nad układem RAA zostały opublikowane w ponad 200 pracach zamieszczonych na łamach krajowych i zagranicznych czasopism medycznych [3–7].

Na podstawie badań naukowych prowadzonych przez Profesora Kokota oraz jego współpracowników powstała imponująca liczba publikacji. Na bazie analizy bibliometrycznej z września 2016 roku odnotowano, że Franciszek Kokot był autorem i współautorem przeszło 1400 prac naukowych, spośród których ponad 800 stanowiło publikacje pełnotekstowe. Jego ostatnia publikacja dotycząca postępów w nefrologii ukazała się w 2019 roku. Ponad 200 opracowań zostało opublikowanych w czasopismach medycznych o zasięgu międzynarodowym. Za najważniejszą publikację napisaną przez innego autora, mającą największy wpływ na własne badania, Profesor Kokot

►►Profesor Kokot piastował także najwyższe funkcje w SAM. W latach 1980–1982 był prorektorem ds. szkolenia podyplomowego, a w latach 1982–1984 pełnił najwyższą uczelnianą funkcję rektora◄◄

uważał pracę Klaus Thuraau *The sodium concentration in the macula dense cells as a regulating factor for glomerular filtration*. Nie tylko publikował, ale należał także do wielu komitetów redakcyjnych znaczących czasopism międzynarodowych, takich jak m.in. „Kidney International”, „Nephron”, „Clinical Nephrology”, „Nephrology”, „Dialysis & Transplantation”, „Nieren und Hochdruckkrankheiten”, a także słowackie „Aktuality v nefrologii”. Nie sposób wliczyć wszystkich licznych publikacji książkowych Profesora. Według autorów niniejszego opracowania najważniejsze spośród około 100, w których był autorem, współautorem lub redaktorem, to przede wszystkim: podręcznik dla studentów i lekarzy *Choroby wewnętrzne*, wielokrotnie wydawany i uznawany za najlepszy podręcznik akademicki, *Gospodarka wodno-elektrolitowa i kwasowo-zasadowa w stanach fizjologii i patologii* oraz *Diagnostyka różnicowa objawów chorobowych*. Z tłumaczeń warto także wymienić powszechnie znaną *Biochemię Harpera*. Wszystkie wymienione publikacje świadczą niewątpliwie o ogromnej wiedzy teoretycznej, klinicznej, praktycznej i dydaktycznej Pana Profesora [8–13].

Profesor Kokot był i jest członkiem bardzo wielu towarzystw naukowych w kraju i na świecie. Najważniejsze z nich to: *International Society of Nephrology (ISN)*, gdzie w latach 1987–1990 był członkiem *Nominating Committee*, *European Renal Association — European Dialysis and Transplant Association (ERA-EDTA)*, gdzie przez trzy kadencje (w latach 1978–1981, 1987–1990 i 1993–1996) był członkiem Zarządu i Międzynarodowego Towarzystwa Internistycznego, oraz polskie Towarzystwo Internistów Polskich, a także Polskie Towarzystwo Nadciśnienia Tętniczego. Z naszego punktu widzenia najbardziej istotny jest — niewątpliwie ogromny — wpływ Profesora na powstanie i rozwój PTN. Profesor był osobą niezwykle zainteresowaną i przekonaną o konieczności powołania do życia naszego Towarzystwa, co nastąpiło we wrześniu 1983 roku podczas założycielskiego Zjazdu PTN w Bydgoszczy. W tym też roku został członkiem Zarządu, w roku 1986 został wiceprezesem, a od 1989 roku przez trzy kadencje pełnił funkcję Prezesa. W tym czasie PTN zyskało niewątpliwie znaczącą pozycję na arenie międzynarodowej. W tym okresie Profesor był także zwolennikiem organizowania konferencji PTN poza ośrodkami akademickimi (ryc. 3). Profesor Franciszek Kokot aktywnie uczestniczył również w organizowaniu zapoczątkowanych

Rycina 3. Profesor Franciszek Kokot podczas uroczystości otwarcia IX Konferencji Naukowo-Szkoleniowej PTN we Włocławku w 1996 roku (fot. Jan Sierackiewicz)

przez prof. Andrzeja Więcka w 2001 roku Katowickich Seminariach „Postępy w Nefrologii i Nadciśnieniu Tętniczym” (ryc. 4). Był m.in. wraz z prof. Więckim współredaktorem 18 tomów „Postępów w Nefrologii i Nadciśnieniu Tętniczym” wydawanych corocznie przez wydawnictwo Medycyna Praktyczna w Krakowie.

Za swoje niebywałe osiągnięcia zawodowe, naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Profesor otrzymał ogromną liczbę tytułów, nagród i odznaczeń. Należą do nich niewątpliwie: medal Ludwika Pasteura (przyznany przez Uniwersytet w Strasburgu), medal Jana Ewangelisty Purkyniego (Czechosłowacka Akademia Nauk), złoty medal Franza Volharda (Gesellschaft für Nephrologie), International Distinguished Medal (National Kidney Foundation), medal 900-lecia Uniwersytetu w Bolonii, Międzynarodowa Gwiazda „Merit for Medicine”, Fellow of the Royal College of Physicians, „Medal Gloria Medicinæ” i wiele innych wyróżnień uczelnianych i resortowych. Wielką wagę przywiązuje Profesor do otrzymanej z rąk Jana Pawła II godności Eques Ordinis Sancti Silvestrii Papae (członka Rycerskiego Zakonu Świętego Papieża Sylwestra). Jest także doktorem honoris causa wielu uczelni

►► Wielką wagę przywiązuje Profesor do otrzymanej z rąk Jana Pawła II godności Eques Ordinis Sancti Silvestrii Papae (członka Rycerskiego Zakonu Świętego Papieża Sylwestra) ◀◀

w kraju i za granicą: Akademii Medycznej we Wrocławiu, Śląskiej Akademii Medycznej, Pomorskiej Akademii Medycznej, Akademii Medycznej w Lublinie, Uniwersytetu Pavla Jozefa Šafárika w Koszycach, Akademii Medycznej w Warszawie, Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Akademii Medycznej w Białymstoku. Został uhonorowany również wieloma znaczącymi odznaczeniami państwowymi, m.in. Krzyżami Wielkim, Komandorskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski [14–16].

Profesor Kokot otrzymał także członkostwo honorowe następujących nefrologicznych towarzystw naukowych: Niemiec, Czechosłowacji, Bułgarii, Węgier, Jugosławii, Włoch, Macedonii oraz Polski, a także Polskiego Towarzystwa Położnictwa i Ginekologii, Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego, Towarzystwa Internistów Polskich i Polskiego Towarzystwa Transplantacyjnego oraz — jako pierwszy Polak — ERA-EDTA w Monachium podczas 47. Kongresu Towarzystwa. Podczas 49. Kongresu ERA-EDTA w Paryżu jego wizerunek opublikowano w specjalnym albumie wśród innych wybitnych osobistości (ryc. 5) [17–20].

Profesor był żonaty z dr Małgorzatą Kokot (z domu Skrzypczyk), okulistką, i jest ojcem czterech synów — dwóch jest lekarzami (Stefan i Klaudiusz), dwóch — lekarzami stomatologami (Jan i Tomasz).

Profesor Franciszek Kokot to postać, której całe życie, nie tylko to naukowe, wywarło olbrzymie wrażenie i miało ogromny pozytywny wpływ na nas wszystkich. Bez wątpienia jest osobą wybitną i wyjątkową, znaną ze swoich osiągnięć naukowych na niemal całym świecie. Jego znaczący wpływ na rozwój interny, endokrynologii, a zwłaszcza nefrologii zaznaczył się wyraźnie w całej medycynie. W tym miejscu warto przytoczyć znane powiedzenie Pana Profesora: „Nefrologia jest kołem zamachowym medycyny...”. Ostatnie podsumowanie jego działalności zawodowej miało miejsce dziesięć lat temu, w 2009 roku, podczas Katowickiego Seminarium. Prezentujemy te momenty na poniższych zdjęciach (ryc. 6, 7) [21].

Z okazji 90. rocznicy urodzin Pana Profesora Franciszka Kokota autorzy tego — z konieczności skrótowego — opracowania dotyczącego życia Profesora — zwłaszcza zawodowego — w imieniu całej polskiej społeczności nefrologicznej życzą Panu Profesorowi

Rycina 4. Profesor Franciszek Kokot podczas Katowickiego Seminarium „Postępy w Nefrologii i Nadciśnieniu Tętnicznym” w 2014 roku (fot. Janusz Ostrowski)

Rycina 5. Zdjęcie Profesora Franciszka Kokota zamieszczone w albumie *Portraits of Pioneers* wydawnym podczas 49. Kongresu ERA-EDTA w 2012 roku w Paryżu

wi jeszcze wielu lat życia w zdrowiu, poczucia spełnienia swojej misji jako Lekarza, Uczzonego, Nauczyciela i Wychowawcy, a także świadomości, że to, czego dokonał, budzi powszechny podziw wielu pokoleń lekarzy, zwłaszcza tych, którzy mieli to szczęście, że mogli spotkać Pana Profesora na swej drodze życiowej.

Rycina 6. Profesor Andrzej Więcek prezentujący dokonania Profesora Franciszka Kokota z okazji jego 80. urodzin (fot. Janusz Ostrowski)

Rycina 7. Profesor Franciszek Kokot podczas urodzinowej gali (fot. Janusz Ostrowski)

STRESZCZENIE

Obecne opracowanie kończy już siódmy rok publikacji dotyczących członków honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Zazwyczaj autorzy prezentują w nich naprzemiennie polskich i zagranicznych uczonych, którzy zostali uhonorowani przez Towarzystwo tym najwyższym wyróżnieniem pozostającym w jego dyspozycji. Jak czytelnicy „Forum Nefrologicznego” zapewne pamiętają, przed siedmiu laty naszą serię rozpoczęliśmy od przedstawienia sylwetki pierwszego Prezesa Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego, Profesora Tadeusza Orłowskiego. W ostatnim numerze „Forum” zaprezentowano postać wybitnego amerykańskiego lekarza nefrologa i uczonego, Johna Francisca Mahera. Profesor Maher otrzymał dyplom członka honorowego z rąk Profesora Franciszka Kokota, byłego Prezesa naszego Towarzystwa. Kontynuując ten wątek,

w obecnym numerze „Forum Nefrologicznego” autorzy stają przed niezwykle trudnym zadaniem zaprezentowania dorobku naukowego, dydaktycznego, organizatorskiego i klinicznego legendy polskiej interny, endokrynologii, a przede wszystkim nefrologii — Profesora Franciszka Kokota. Profesor Kokot w swoim niezwykle bogatym życiu pełnił funkcje kierownika kliniki i rektora uczelni, jako jedyny z Polski otrzymał tytuł członka honorowego Europejskiego Towarzystwa Nefrologicznego — Europejskiego Towarzystwa Dializy i Transplantacji. Jest znanym i niezwykle cenionym na całym świecie lekarzem i uczonym. Profesor wychował niezwykle liczną grupę specjalistów, którzy zajmowali bądź zajmują prestiżowe stanowiska w kraju i na arenie międzynarodowej.

Forum Nefrol 2019, tom 12, nr 4, 279–285

Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Nefrologiczne, członkowie honorowi, historia nefrologii

1. Ostrowski J., Rutkowski B. Poczet Członków Honorowych Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. Część XXVII — Profesor John Francis Maher. *Forum Nefrol.* 2019; 3: 224–227.
2. Czaplinski C., Kubicki J. *Lekarze w walce o zdrowie*. Cz. 2. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2003.
3. Bojko P. www.dokument.slam.katowice.pl (dostęp: 16.07.2007).
4. Rutkowski B. Profesor Franciszek Kokot — Jego wkład w rozwój polskiej nefrologii. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 1994; 92: 11–13.
5. Heidland A., Ritz E. *Laudatio* Franciszek Kokot. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 1994; 92: 8.
6. Duława J. (red.). *Franciszek Kokot: Lekarz, Uczony, Nauczyciel*. Wyd. 2 poszerzone. Śląski Uniwersytet Medyczny, Katowice 2009.
7. Więcek A., Chudek J., Ficek R. Badania nad układem renina–angiotensyna–aldosteron w dorobku naukowym profesora Franciszka Kokota. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 2003; 4: 1083–1086.
8. Zoccali C. Interview with Prof. F. Więcek; www.ndt-educational.org (dostęp: 2.02.2009).
9. Kokot F. Kariera naukowa — szczęśliwy zbieg okoliczności czy też uporczywe dążenie do przeżywania wielkiej przygody. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 2003; 4: 1089–1091.
10. Wojciechowski A. Przypadek czy przeznaczenie. *Przegl. Urol.* 2004; 5: 23–24.
11. Duława J., Więcek A. Profesor dr h.c. Franciszek Kokot. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 1994; 92: 3–5.
12. Bernheim J. Professor Franciszek Kokot. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 1994; 92: 6–7.
13. Heidland A., Ritz E. Professor Dr h.c. mult. Franciszek Kokot 65 years. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 1994; 92: 9–10.
14. Rutkowski B. 50 lat pracy naukowej Franciszka Kokota. *Pol. Arch. Med. Wewn.* 2003; 4: 1079–1081.
15. Rutkowski B., Więcek A., Sułowicz W. Profesor Franciszek Kokot — laudacja na 80-lecie urodzin. *Nefrol. Dial. Pol.* 2009; 4: 183–185.
16. Więcek A., Czekalski S., Rutkowski B. i wsp. Professor Franciszek Kokot, born November 24th 1929 in Olesno Śląskie. *NDT Plus.* 2009; 2: 437.
17. Ostrowski J., Rutkowski B. 47. Kongres ERA-EDTA w Monachium w 2010 roku — osiągnięcia polskich lekarzy. *Nefrol. Dial. Pol.* 2011; 15: 1.
18. Duława J. Profesor Franciszek Kokot — Nauczyciel i Wychowawca. W: Więcek A., Kokot F. (red.). *Postępy w nefrologii i nadciśnieniu tętniczym*. T. XVI. Medycyna Praktyczna, Kraków 2017.
19. Manitus J. Profesor Franciszek Kokot — wkład w rozwój Polskiego Towarzystwa Nefrologicznego. W: Więcek A., Kokot F. (red.). *Postępy w nefrologii i nadciśnieniu tętniczym*. T. XVI. Medycyna Praktyczna, Kraków 2017.
20. Rutkowski B. Franciszek Kokot — naukowiec i ambasador Polski za granicą. W: Więcek A., Kokot F. (red.). *Postępy w nefrologii i nadciśnieniu tętniczym*. Medycyna Praktyczna. T. XVI. Kraków 2017.
21. Kokot F. Nefrologia koleją zamachowym rozwoju medycyny ostatniego półwiecza. *Nefrol. Dial. Pol.* 2003; 1: 1–4.

Piśmiennictwo

